

ДАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Сретење- 15.февруар

ИЗВОЂАЧИ: Владимир Павловић и Жељко Марковић.

ВРЕМЕ: 13.02.2010.год, 16:00-18:00 час.

МЕСТО: МИР, Hverfisgata 15, 101 Reykjavík

ЦИЉ ТЕМЕ: Да се деца српског порекла на Исланду укратко упознају са историјом српског народа, Србије, историјом српске државности и Даном државности Републике Србије и развијање код деце интересовање за учење историје свог народа и развијање неговања традиција и историје српског народа.

ЗАДАЦИ ТЕМЕ:

- Упознати децу укратко са историјом српског народа и Србије и историјом српске државности,
- Стварати код деце представу о значају познавања историје српског народа и Србије,
- Указати деци на значај познавања историје српског народа и неговања традиција свог народа,
- Упознавање деце са најбитнијим историјским личностима из историје српског народа и Србије,
- Упознати децу о историјском значају Сретења, 15.февруара као веома битног дана у историји српског народа и државности србије:
 - Први српски устанак,
 - Доношење првог устава Кнежевине Србије, сретењски устав,
 - Дан државности Републике Србије,
 - Дан Војске Србије,
- Развијати код деце љубав према српској историји, традицији и култури.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ: Вербалне, визуелне.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: Реч, слика, компјутер, пројектор, сбечане војна и полицијска униформа.

НАСТАВНИ ОБЛИЦИ: Фронтални.

РАЗРАДА ТЕМЕ

УВОДНИ ДЕО ЧАСА:5мин.

- Прихватање деце и родитеља и сместај у просторији,
- Представљање деци и родитељима предавача,
- „Изношење“ циља и задатака теме.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА:55мин.(25+30мин.)

1.ИСТОРИЈА СРПСКЕ ДРЖАВНОСТИ:усмено излагање(15мин.)

✓ СРБИЈА У СРЕДЊЕМ ВЕКУ:

Ø **СРПСКЕ ЖУПАНИЈЕ И СРЕДЊЕВЕКОВНЕ ДРЖАВЕ:** РАШКА, ЗЕТА(ДУКЉА), БОСНА, ПАГАНИЈА, ЗАХУМЉЕ, ТРАВУНИЈА.

Ø **КРАЉЕВИНА СРБИЈА:**

§ **Велики жупан Стефан Немања (1113-1199)-Свети Симеон Мироточиви:**

- Родоначелник династије Немањића и творац српске државе у средњем веку.
- Отац Стефана Немањића, Растка Немањића и Вукана Немањића.

§ **Стефан Немањић-Стефан првовенчани(-1228)- први српски краљ(1217),**

§ **Растко Немањић-Свети Сава(1169-1236)- први српски архиепископ.**

- Изборио се за самосталност рашке архиепископије 1219.
- Поставио темеље Српске православне цркве.

Ø **ЦАРЕВИНА СРБИЈА:**

§ **Стефан Урош 4, Душан Немањић- Душан Силни(1308-1355)-први српски цар(1346-1355).**

- Син краља Стефана Дечанског,
- Први српски цар, (Цар Срба, Грка и Бугара)- проширио границе и ојачао српску државу,
- Душанов законик-најважнији закон феудалне србије.

Ø **ПРОПАСТ ЦАРСТВА И ДОЛАЗАК ТУРАКА:**

§ **Србија после смрти Цара Душана.** Не дуго после битке, децембра исте године, умро је и цар Урош. Његовом смрћу угасила се династија Немањића. Био је то крај Српског царства. Државу су раздробили обласни господари: Краљевић Марко, браћа Јован и Константин Дејановићи (Драгаши), Ђурађ Балшић, Вук Бранковић, Никола Алтомановић, [Лазар Хребељановић](#) и други. Још увек званичног краља, Марка Мрњавчевића, ниједан српски великаш није хтео да призна за врховног господара.

Уосталом, као први на удару, он је заједно с браћом у Драгашима, био приморан да после Маричке битке постане турски вазал. Средиште српске државе се померило на север, у област кнеза Лазара Хребељановића. Мудрим и далековидим државничким потезима, кнез Лазар се брзо издигао изнад других великаша и наметнуо као наследник Немањића. Велики углед је стекао када је помирио српску и цариградску цркву, чиме је српском верском поглавару коначно призната титула патријарха.

§ **Краљ Стефан Урош 5.- Урош Нејаки(1355-1371)**- последњи владар династије Немањића. Сукоби властеле.

§ **Битка на Марици 1371.**

§ **Кнез Лазар Хребељановић (1329-1389).**

§ **Косовска битка 1389.**

§ **Српска деспотовина(1389-1459).**- Деспоти Стефан Лазаревић и Ђурађ Бранковић.

✓ СРБИЈА У ОТОМАНСКОМ ЦАРСТВУ-ТУРСКО ДОБА:

Ø Територија данашње [Србије](#) је била у саставу [Отманског царства](#) у периоду од [XV](#) до [XX](#) [века](#). У састав Отманског царства су најпре, почетком 15. века, укључени југоисточни делови данашње Србије (околина [Ниша](#)), затим, средином 15. века (1459. године), цело подручје [Српске деспотовине](#), и коначно, између 1526. и 1552. године и подручје данашње [Војводине](#).

Ø **ДРУШТВЕНЕ ПРИЛИКЕ:**

§ Србија је била под влашћу Отманске царевине скоро пет векова, Турци су се нарочито окомили на српску аристократију, истребљујући физички друштвену елиту. Пошто је Турска царевина била исламска држава теократског типа, у којој су хришћански Срби били народ другог реда, изложени насиљу, понижавању и експлоатацији, српски живаљ је напуштао развијена и урбанизована рударска, занатска и трговачка средишта и повлачио се у неприступачне планине, бавећи се углавном сточарством.

§ Услед процеса исламизације, велики број Срба је прешао на исламску веру, што је био услов за напредак у државној служби Отманске империје, а неки исламизовани Срби (као [Мехмед-паша Соколовић](#)) су доспели до највиших друштвених положаја у империји. Временом су потомци ових исламизованих Срба развили посебан национални идентитет и данас су познати као [Бошњаци](#).

Ø **УСТАНЦИ:**

§ [Европске силе](#), нарочито [Аустрија](#), водиле су бројне ратове против Турске царевине. На њиховој страни су били [Срби](#), који су им помагали, иако су живели под турском влашћу. Током Турско-аустријског рата ([1593-1606](#)) Срби су [1594.](#) подигли устанак у панонском делу Турске царевине, у [Банату](#), а царевина им се осветила спаљивањем моштију [Светог Саве](#) – највеће српске реликвије, коју су поштовали чак и муслимани српског порекла. Друго жариште отпора Турцима створили су Срби у [Херцеговини](#), али

су склапањем мира између Турака и Аустрије били препуштени турској одмазди. Такав след догађаја је постао уобичајен током наредног периода.

Ø СЕОБЕ СРБА:

§ Још од 14. века, Срби су се, бежећи од Отоманске претње, селили са подручја средњовековних српских држава на простор Панонске низије, који је био под управом Угарске краљевине. Угарски владари су радо примали ове Србе, које су укључивали у угарску војску да се боре против турских освајача. Када је велики део некадашњих угарских територија укључен у Турско царство, готово сви Срби су се нашли у границама турске државе, која је такође насељавала Србе у Панонску низију, где су јој служили као војници и сељаци. У Великом рату (1683 – 1690.) између Турске и Свете лиге, уз папину помоћ, учествовале су Аустрија, [Пољска](#) и [Венеција](#). Оне су подстицале Србе на буну против турске власти. Ускоро је цео западни Балкан био захваћен устанцима и герилом од [Црне Горе](#), преко [Далмације](#) и [Подунавља](#) до Старе Србије ([Македонија](#), [Рашка](#), [Косово](#) и [Метохија](#)). Када је аустријска војска почела да се повлачи из Србије, позвала је и српски народ да се повуче са њом, на њену територију. Бирајући између турске освете и живота у једној хришћанској царевини, масе Срба су напустиле своју постојбину и 1690. године, под вођством свог патријарха [Арсенија Чарнојевића](#) кренуле на север. Тада су многе области на југу Балкана остале ненасељене, што су Турци користили да исламују Рашку област, Косово и Метохију и делимично Македонију.

Ø АУСТРИЈСКО ОСВАЈАЊЕ:

§ **Аустријска управа србијом 1718-1739.**

§ Крајем 17. века, Аустријанци су истерали Турке из већег дела Панонске низије (укључујући Бачку и северозападни Срем), а границе успостављене 1699. године остављају у саставу Турске царевине Банат и југоисточни Срем. Када је српска етничка територија, [1716-1718](#), од Далмације, преко [Босне и Херцеговине](#) до [Београда](#) и Подунавља опет постала поприште новог аустријско-турског рата, који је водио принц [Јан Собјески](#), Срби су узели учешће у борби на страни Аустрије. Турска је тада, тзв. Пожаревачким миром изгубила све територије у Подунављу (Банат и део Срема), северну Србију и северну Босну, Малу Влашку, делове Далмације и Пелопонез.

Ø АУТОНОМИЈА И НЕЗАВИСНОСТ СРБИЈЕ:

§ После првог (1804) и другог (1815) српског устанка, Србија добија аутономију у оквиру Турског царства. У почетку је аутономна Србија укључивала само подручје дотадашњег Београдског пашалука (Смедеревског санџака), да би 1833 добила територијално проширење. Потпуну независност од Турске царевине Србија добија 1878 године, као и ново територијално проширење на простор данашње југоисточне Србије, да би после Балканских ратова из 1912 и 1913 године, и новог територијалног проширења

Србије, турска управа престала на целој територији данашње Србије. Тиме се завршава период турске власти у историји Србије.

- § **Први српски устанак** је био [устанак Срба](#) у [Београдском пашалуку](#) и околних шест нахија против [Турака](#) у периоду од ([14. фебруар 1804](#) - [7. октобар 1813](#)). године. Отпочео је као локална побуна против [дахија](#), а прерастао је у прву фазу Српске Револуције. Устаници предвођени [Карађорђем](#) су успели да у значајном временском интервалу ослободе пашалук.
- § **15. фебруар 1804 (црквени празник Сретење)**-подигнут први српски устанак.
- **Ђорђе Петровић Карађорђе (1762-1817)**-вођа првог српског устанка.
- § **Други српски устанак** представља другу фазу [Српске револуције](#) (по неким историчарима трећу, уколико се у револуционарне активности рачуна и [Хаџи-Проданова буна](#) из [1814](#). године) против [Отманског царства](#), која је избила кратко по окончању [Првог српског устанка](#). Други српски устанак је довео до српске аутономије у оквиру Отманског царства и успостављања [Кнежевине Србије](#), која је имала своју скупштину, устав и владарску династију.
- **Устанак је подигнут 11. Априла 1815. (на црквени празник Цвети) у Такову-Таковски устанак.**
 - Оружане борбе су трајале око 4 месеца. Други српски устанак је за разлику од Првог устанка од почетка био уперен против легалне власти, коју је представљао Сулејман-паша. Порта је на устанике послала две војске са подручја Царства и једну из Београдског пашалука.
 - **Крај устанка.**
 - ◆ Оружани сукоби са турском војском нису имале онај интензитет и оне размјере као у Првом устанку. Доста је утицала и ситуација на руском фронту и [Наполеонов](#) пораз; постојала је могућност руске интервенције на основу осмечке Букурешког уговора, па је Порта започела преговоре са Србима. Дошло је до преговора Марашли Али-паше и Куршид-паше са Милошем Обреновићем и закључивања усменог договора Марашли Али-паше и Милоша.
 - ◆ Тако је прекинута оружана борба, мада то није прекинуло устаничке борбе за остварење циљева постављених [1804.](#) и [1815.](#) године. Оно добија само нове облике који одговарају новонасталој ситуацији - дуготрајни дипломатски преговори уз помоћ Русије. Турска је споразум схватила као коначни прекид борбе и устанка, али за Милоша Обреновића и устанике споразум је представљао основу за даље проширење повластица и полазну тачку у даљој борби за остваривање коначних циљева устанка - рушење турске феудалне владавине и успостављање сопствене власти.
 - ◆ Повластице које су добијене споразумом (скупљање данка од стране Срба, обезбјеђење од злоупотребе спахија и других турских чиновника, постављање кнезова по нахијама, основање Народне канцеларије у Београду...) давале су Србима извјесну самоуправу, која је омогућавала даљи економско-друштвени и политички развој.
 - **Милош Обреновић(1780-1860)**- вођа другог српског устанка.

✓ МОДЕРНО ДОБА ИСТОРИЈЕ СРБИЈЕ:

Ø КНЕЖЕВИНА СРБИЈА

§ Кнежевина Србија постојала је у периоду од 1815. до 1882. године. Настала је после Другог српског устанка и постојала све док 1882. године није проглашена у Краљевину Србију.

§ Аутономија Кнеза Милоша Обреновића.

- По окончању Другог српског устанка, кнез Милош Обреновић се определио за стварање и јачање српске државности кроз дипломатске методе и постепено освајање државних овлашћења од Турске. Период од 1815-1830. године обележен је стварањем аутономних српских органа по селима, окрузима и нахијама, чија су овлашћења постепено расла. Но, карактеристичан је и апсолутизам кнеза Милоша, који је практично преузео турске методе власти, успоставио сопствени феудални систем и успоставио монополе на трговину од којих се обогатио. Практично, живот просечног становника није се битније побољшао од турског времена. За будућност Србије од значаја је Хатишериф 1830. године, којим је Србија прешла од провинцијског у статус вазалне кнежевине, уз друге значајне одредбе. Србија је хатишерифом добила слободу вероисповести и да у Београду за митрополита може бити биран Србин уместо дотадашњих Грка, тако је 1831. изабран митрополит Мелентије Павловић.
- У народним масама јачао је отпор према Милошевом апсолутизму, који ће довести до неколико већих буна, а после Милетине буне и до доношења кратковеког Сретењског устава од 1835. године, првог српског устава. Коначно ограничавање Милошеве власти уследиће Турским уставом 1838. године, после чега ће кнез Милош абдицирати. У овом периоду основан је Лицеј, претеча Универзитета у Београду. Престоница Кнежевине Србије је у том периоду више година била у Крагујевцу.
- После кнеза Милоша формално је власт преузео његов старији син Милан који је био слабог здравља и убрзо умро непотписавши ниједан документ као кнез Србије. После њега на власт је дошао Милошев млађи син Михаило. После трогодишње прве владавине кнеза Михаила, уследила је смена династија и на престо је 1842. дошао Карађорђевић син кнез Александар Карађорђевић. Тада је и престоница пренета у Београд.

2. ДАН ДРЖАВНОСТИ:.....усмено излагање(10мин.)

✓ ДАН ДРЖАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ- СРЕТЕЊЕ 15.ФЕБРУАР:

Ø **ДОНОШЕЊЕ СРЕТЕЊСКОГ УСТАВА НА СРЕТЕЊЕ 15.ФЕБРУАРА 1835.г**

§ Доношење првог српског устава који је ограничавао власт кнеза Милоша Обреновића,

§ По дану доношења првог устава и његовом значају се слави дан државности.

Ø **ДАН ДРЖАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.**

§ 15.фебруар (сретење) је 10.јула 2001.године проглашено за Дан Државности Републике Србије. Славио се први пут 15.фебруара 2002.године.

Ø ВИШЕСТРУКО ЗНАЧЊЕ ДАНА 15.ФЕБРУАРА- СРЕТЕЊА:

- § 15.фебуар 1804.год.(сретење)- подигнут први српски устанак,
- § 15.фебуар 1835.год.(сретење)- доношење првог српског устава,
- § 15.фебуар (сретење)- Дан државности Републике Србије.
- § 15.фебуар (сретење)- Дан Војске Србије. Слави се од 2007.године као сећање на успехе српских војника у првом српском устанку који је подигнут на сретење, 15.фебруара 1804.године. То су били први организовани облици оружане силе будуће српске државе.

3.КНЕЖЕВИНА СРБИЈА- ДОКУМЕНТАРНИ ФИЛМ:гледање филма(око 30мин.)

- Ø Гледање око 30 минута документарног филма Кнежевина Србија у режији Здравка Шотре, који је реализован у сарадњи са Министарством просвете Републике Србије и користи се у настави у основним школама у србији. Филм траје 86 минута и обрађује првих 7 деценија 19 века, од којих ће мо одгледати око 30мин.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА:.....15мин.

- Указујем још једном деци на значај познавања историје српског народа и неговања традиција свог народа,
- Одговарам на питања која ми деца постављају,
- Показујем деци униформу официра Војске србије,
- Одговарам на евентуална питања родитеља,
- Среживање уционице,
- Поздрављање са децом и родитељима.